

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р ИВАН ХРИСТОВ РАНЧЕВ, ЮФ на ПУ „П. Хилендарски“

член на Научното жури в процедурата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, област на висше образование, обявена в ПУ „Паисий Хилендарски“ със задочен докторант Габриел Росенов Русев към катедра „Наказателно-правни науки“, с научен ръководител доц. д-р Екатерина Салкова,

ОТНОСНО дисертационен труд на тема: РАЗПОРЕДИТЕЛНОТО ЗАСЕДАНИЕ ПО НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

1. Общо представяне на процедурата и кандидата.

Със Заповед № РД-22-1655/15.07.2025г. на Ректора на ПУ „П. Хилендарски“ съм определен за член на научното жури на горепосочения конкурс.

Габриел Русев е завършил специалност право в Юридическия факултет на ПУ „П. Хилендарски“ през 2011г. След това работи като юрисконсулт и адвокат в продължение на 8 години. От 01.07.2020 г. до 01.07.2021 г. е бил младши съдия в Окръжен съд – Кърджали, а впоследствие и до настоящия момент е съдия в Районен съд – Пловдив.

Същият е зачислен като задочен докторант в докторска програма „Наказателен процес“ към катедра „Наказателно-правни науки“ на Юридическия факултет при ПУ „П. Хилендарски“ на 01.03.2021 г. със срок на обучение от 4 години до 01.03.2025г. Отчислен е с право на защита, считано от 16.12.2024г.

Докторантът представя необходимите документи, свързани с процедурата в съответствие с чл.36 от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ. Представил е и 4 публикации във връзка с дисертацията.

Темата е разработвана до момента и е насочена към публична защита по предвидения в законите и подзаконовите нормативни актове ред.

Научното ръководство на докторанта през целия четиригодишен период е било осъществявано от доц. д-р Екатерина Салкова. Явен е практическият опит на докторанта в избраната проблематика, който от около 5 години е и съдия. В тази връзка, въпреки допълнителната му ангажираност, същият е успял да се справи с нужните публикации и завършването на дисертационния му труд.

2. Общо за хабилизационния труд и неговите явни достойнства.

Заглавието на дисертационния труд е „Разпоредителното заседание по Наказателно-процесуалния кодекс“ и е в обем от 156 отпечатани страници.

Въпреки неголемият обем на дисертацията, обсъжданата тематика е свързана не само с българското материално и процесуално наказателно право, но и с редица международни и европейски правни актове, както и съдебна практика. Това е знак за амбициозността на автора, защото проблематиката е твърде специфична, за да бъде обхваната пълноценно в рамките на подобно научно изследване.

Темата е особено актуална по няколко причини. От една страна материята е сравнително нова, защото касае възстановяването на този институт през 2017г. От друга страна са налице множество статии, породени от противоречията в съдебната практика и това позволява на автора да постави своя отпечатък, не само като лично становище на действащ наказателен съдия, но и да отправи предложения за законодателно усъвършенстване.

Работата на докторанта Русев е разпределена на увод, изложение обособено в четири глави, с отделни точки и заключение. Отражена е надлежно, използваната научна литература - заглавия на български и руски език. Позоваванията под линия на автора са 191 на брой, като са базирани на използваната правна литература, включваща 120 източника на български език и 7 източника на чужди езици, множество нормативни актове и съдебна практика, поради което изложението му има не само научен, но и познавателен характер, т.е. е насочено към една по-широка аудитория от практикуващи юристи. Направени са и общо 13 на брой предложения за изменение в законодателството.

3. Анализ и оценка на дисертационния труд.

Структурата на труда е с логическа последователност. Заглавието добре отразява идеята на автора да направи цялостно научно изследване на началната част от съдебната фаза от наказателния процес, свързана с разпоредителното съдебно заседание като елемент от подготвителните действия за разглеждане на делото в съдебно заседание в Р. България.

Първата глава от дисертационния труд – Исторически преглед и правна същност на разпоредителното съдебно заседание е разделена на две основни точки.

В първата точка е направен исторически преглед на разпоредителното съдебно заседание на първа инстанция по дела от общ характер в България по ЗУС от 1897г., НПК от 1952г. и НПК от 1975г. Авторът е направил паралел между действащия към момента НПК от 2005г. /преди промените през 2017г./ с предходния такъв от 1975г. за запазените възможности за връщането на делото прокурора от съда в отделните стадии на съдебната фаза от процеса.

Тук би било добре, ако докторантът има амбицията да издаде своя труд, да се обсъдят съвременните правни модели за предаване на съд в държавите, дали съвременния облик на института, като Франция, Германия, Австрия, Русия, Англия и САЩ, което би обогатило изследването.

Втората точка е отредена на правната същност на разпоредителното съдебно заседание на първата инстанция по дела от общ характер. В нея сравнително по-общо е обърнато внимание на необходимостта от възстановяването на този институт и поставените от законодателя цели по дисциплинирането на страните и проверката в публично съдебно заседание за наличието на отстранимо съществено процесуално нарушение и ограничаване на възможността за ново връщане на делото в предходната процесуална фаза.

Намирам, че неправилно тази точка е включена в първата глава, защото нейното място би трябвало да е в следващата втора глава, като елемент от етапа - Предаване на съд и подготвителни действия за разглеждане на делото в съдебно заседание и хронологично да последва обсъждане на въпросите, предвидени за разпоредителното съдебно заседание.

Втората глава от дисертационният труд включва въпросите, които се обсъждат в разпоредителното съдебно заседание.

В първата точка е разгледана преценката за подсъдността на делото на съда по чл.248, ал.1, т.1 от НПК, съответно за родовата и местна подсъдност.

Втората точка е отредена на подробната преценка от съда за наличие на основанията за прекратяване или спиране на наказателното производство по чл.248, ал.1, т.2 от НПК.

В третата точка е поставен акцент на преценката за допуснато на досъдебното производство отстранимо съществено нарушение на процесуалните правила, довело до ограничаване на процесуалните права на обвиняемия, на пострадалия или на неговите наследници по чл.248, ал.1, т.3 от НПК.

Основателно отстранимите процесуални нарушения са разграничени на такива, които касаят обвиняемия по т. 3.1. и пострадалия и неговите наследници – т. 3.2. Неправилно обаче авторът в първата подточка при преценката за частично прекратяване на наказателното производство на с.73 и обсъждането на процесуалното основание по чл.248, ал.4, т.1 от НПК, касаещо обвиняемия, е навлязъл в ограничаването на процесуалните права на пострадалия. Също така на с. 75 -76 по отношение предявяването на постановлението за привличане и разпита на обвиняем, навлиза в предполагаеми разсъждения за ограничаване на правата му по чл.55 от НПК, поради незапознаването му с тях, тъй като може да е без защитник.

Много отдавна се предвидиха гаранции в тази насока, като в бланкетите на постановлението за привличане и протокола за разпит на обвиняемия е предвидено на няколко места разясняване на правата на обвиняемия с оставено място за подпис, т.е. без да се изпълни това изискване трудно би могло наблюдаващият прокурор да допусне внасянето на обвинителния акт с делото в съда. Трудно може да се сподели и тезата на автора за ограничаване правата на пострадалия, неговите наследници или ошетеното юридическо лице, ако еднократно са търсени на посочените от тях адреси и не са намерени, чрез позоваване на разпоредбата на чл.247г, ал.3 от НПК, което да налага провеждане щателно издирване и преодоляването ѝ, чрез внасяне на предложение за законодателно изменение. Подобно виждане при съвременните условия на постоянна миграция на населението и промяна на местоживеенето без изменение на адресната регистрация /не само в Р. България/ е трудно осъществимо и би забавило твърде много процесуалния ход на съдебното производство.

Четвъртата точка е отредена на преценката на основанията за разглеждане на делото по реда на особените правила по чл.248, ал.1, т.4 от НПК.

Петата и осмата точка касаят съобразяването на организационните изисквания на чл. 248, ал.1, т.5 и т. 8 от НПК.

Шестата точка е свързана с преценката на адекватността на взетите мерки за процесуална принуда по чл.248, ал.1, т.6 от НПК.

Седмата точка касае обсъждане на исканията за събиране нови доказателства по чл.248, ал.1, т.7 от НПК.

Деветата точка включва обсъждане на постъпилите искания и произнасяния за конституиране на страните в съдебното производство по чл.248, ал.2 от НПК.

Десетата точка, напълно резонно е отредена за обсъждане на преценката за наличие на очевидна фактическа грешка, съобразно разпоредбите на чл.248а, ал.1 – 3 от НПК и по чл. 249, ал.3 от НПК, като е взето предвид виждането на представителите на доктрината и съдебната практика. Тук намирам за много добре очертани практическите проблеми, които възникват при липсата на ясно дефинирано определяне, в какво се състои наличието на очевидна фактическа грешка, като е аргументирано и съответното виждане на автора.

Третата глава от дисертацията – Ред за провеждане на разпоредителното съдебно заседание на първа инстанция по дела от общ характер и контрол би било по-добре да е част от втората глава. Това е така защото техният обем е твърде различен – втората глава включва близо 80 страници, а третата глава само 6 страници. Отделно, те са имплицитно свързани като е безсмислено да бъдат разделяни по този изкуствен начин. По отношение на двете точки за реда за провеждане на разпоредителното

съдебно заседание и за провеждания въззивен контрол контрол нямам забележки.

Четвъртата глава е отредена на ограничаването на приложното поле на разпоредителното съдебно заседание, поради наличието на условията за провеждане на диференцираните процедури по НПК.

Тази глава породи моят интерес, защото в нея проличава богатият практически опит на докторанта като действащ първоинстанционен съдия, като са видими и съответните приноси моменти.

В първата точка са обсъдени различни хипотези в съдебната практика, при които разпоредителното съдебно заседание добива различен характер, с оглед преценката за наличие на някоя от диференцираните процедури, възможните усложнения при провеждането му и съответните хипотези.

Във втората точка е разгледано провеждането на диференцираните процедури след протичането на разпоредителното съдебно заседание. Добре би било впоследствие тези процедури да не са в отделни точки, а обозначени като подточки, защото се обърква тяхната значимост – 2.1. за съкратеното съдебно следствие, 2.2. за освобождаване от наказателнаотговорност с налагане на административно наказание, 2.3. за решаване на делото със споразумение.

Интересни са вижданията на автора в заключителната част от дисертацията, като съм склонен да възприема частично предложенията за *de lege ferenda* по отношение на точки 5, 6, 7, 9 и 13.

Посочените в т.1 и т.2 предложения за промяна в преценката за подсъдността още при насрочването от съдията-докладчик на разпоредителното съдебно заседание и включване на тяхно място на обсъждане наличието на основания за отвод, неслучайно са визирани в общите правила от процесуалния кодекс, като не могат да водят до игнориране становището на страните.

По отношение на предложението по т.3 за изменението на чл.247г, ал.3 от НПК като се предвиди щателно издирване на пострадалия или неговите наследници, вече взех категорично становище, защо не може да бъде възприето. Тук по-скоро намирам за важно включването изрично в чл.247г, ал.1 от НПК като участници на пострадалия или неговите наследници или ощетеното юридическо лице, както и на техния повереник, особено поради това, че същите могат да нямат постоянен адрес по местоживееене, с оглед на упражняваната професия или преустановена дейност.

По точки 4, 8, 10, 11, 12 намирам вижданията на дисертанта за недостатъчно обосновани, но няма пречка да бъдат подложени на дискусия сред колегите.

В заключение, представените материали от докторанта Габриел Русев отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и звания и за заемане на академични длъжности в ПУ „П. Хилендарски“.

Независимо от констатираните недостатъци в дисертационния труд на Габриел Русев, мога да изразя своята положителна оценка за научните и практическите му достойнства.

Становището ми е, че е представен нужният научен труд по обем и задълбоченост, както и изискуемите четири публикации в научни издания доказват изследователските способности на докторанта, допринасят за постигане целите на дисертацията и са лично дело на автора.

В работата има някои оригинални научни и приложни приноси, като в този смисъл нужната добра научна квалификация на докторанта Русев е налице.

По този повод, след като се запознах и анализирах, представения дисертационен труд, давам своята положителна оценка и препоръчвам на Научното жури да гласува за присъждане на кандидата на образователна и научна степен „доктор“.

09. 09. 2025 г.
Гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ:
/доц. д-р Иван Ранчев/